

Entomologický průzkum

Návrh péče o zeleň v Droždíně

Mgr. Filip Trnka Ph.D.
4.6.2024

Charakteristika území a popis záměru

Zkoumaná lokalita je bývalá cihelna nacházející se v obci Droždín mezi ulicemi U Gregoráku U Cihelny a Ke Stromkům. Hlavním účelem je zajistit postupnou kultivaci plochy zeleně v současnosti tvořené spontánně vzniklými porosty. Uvnitř ploch zeleně se nachází také vodní plocha. Zeleň v zastavěném území přispívá k celkovému zlepšení kvality životního prostředí, zmírňuje negativní účinky změny klimatu a zvyšuje estetickou kvalitu i rekreační potenciál sídel. Cílem návrhu péče je především komplexně zhodnotit současný stav zeleně, prověřit koncepci celkového řešení plochy zeleně a na tomto základě navrhnout obnovu realizovatelnou po dílčích etapách. Do budoucna bude plocha plnit rekreační funkci pro místní obyvatele.

Při zpracování návrhu péče o dřeviny budou zohledněny tyto požadavky:

- prioritně budou navrženy zásahy v porostech dřevin, a to v etapách realizovatelných z prostředků místní KMČ na Estetizaci
- výsledkem návrhu bude přírodnější řešení plochy zeleně využívající tam, kde to bude vhodné, stávající porosty dřevin;
- u zachovávaných porostů dřevin budou dokončeny probírky
- vyřešena bude prostupnost územím (např. průseky) a návaznost na okolní cesty i sousedský sad
- bude zváženo umístění mobiliáře odpovídajícího charakteru plochy;
- vyřešeno bude zabezpečení prudkých svahů v řešeném území, zejména u vodní plochy;
- vyhodnocen bude význam vodní plochy pro vodní poměry území;
- nad vodní plochou ve východní části se dle informace místních nachází pramen, v západní dolní části se nachází i zatrubněný odtok z vodní plochy a jsou zde zaústěny i vody ze střech navazujících bytových domů;
- zváženy budou dílčí úpravy břehů vodní plochy;
- ideově budou řešeny návrhy na revitalizaci vodní plochy;
- zvážen bude odvoz či terénní úprava skládky nacházející se v území;
- zváženo bude zpevnění přístupu na lokalitu v místě pěšího propojení;
- výsadby stromů budou koordinovány s inženýrskými sítěmi;
- druhové složení a charakter výsadeb bude volen s ohledem na přírodnější charakter lokality;
- ideově budou řešeny i navazující plochy sousedského sadu tak, aby je bylo možné upravit do konečné podoby po skončení výpůjčky – byly vypůjčeny spolku na 10 let;
- v rámci dostupného časového období bude proveden biologický průzkum lokality, dle doporučení OŽP zvláště obojživelníků a hmyzu, zvážen bude význam pařezů vrb jako biotopu.

Materiál a metodika

Inventarizační entomologický průzkum byl proveden v roce 2024, lokalita byla navštívena v rámci třech návštěv (20.IV., 6.V. a 26.V.). Výzkum byl zaměřen na všechny skupiny brouků – fytofágní, saproxylické, xylofágní a epigeické druhy. Zvláštní důraz byl kladen na prokázání ochranný významných druhů, tedy těch, kteří jsou zařazeni do některé z kategorií dle aktuálního Červeného seznamu bezobratlých ČR (HEJDA A KOL. 2017), pro čeledi nezařazené v této práci je použito staršího seznamu (FARKAČ A KOL. 2005). Zvláštní zřetel byl také věnován všem druhům uvedených ve Vyhlášce č. 175/2006 Sb. zákona č.114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Pro studium brouků bylo využito standardních metod inventarizačních entomologických průzkumů (JANÁČKOVÁ A KOL 2009; ŘEZÁČ & KRÁSENSKÝ

2015a,b). Materiál byl získáván zejména individuálním sběrem, smýkáním vegetace, oklepem dřevin a prosíváním (vždy maximálně nedestruktivně). Na lokalitě byli umístěny tři zemní padací pasti v různých typech biotopů. Tyto pasti byly vybírány v intervalu přibližně třech týdnů až jednoho měsíce. Jako konzervant byla použita směs vody, octa, soli s kapkou detergentu.

Nomenklatura jednotlivých taxonů byla převzata z prací LÖBLA & SMETANY (2003–2013) a LÖBLA & LÖBLA (2015, 2017). Jako dokladový materiál byli sbíráni faunisticky významné a determinačně obtížné druhy, tento materiál je uložen ve sbírce autora. Veškerá nálezová data s početnostmi zjištěných druhů budou zapsána do Nálezové databáze ochrany přírody – NDOP (AOPK ČR).

Výsledky

V průběhu návštěv bylo zjištěno 51 druhů brouků, více druhů čmeláků rodu *Bombus*. Dva taxony patří mezi chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dva druhy jsou zařazeny do Červeného seznamu bezobratlých ČR (Hejda et al. 2017).

Tab. 1. Přehled druhů zjištěné autorem v roce 2024 v Droždíně. Tučně jsou vyznačeny ochranně významné druhy, komentované dále v textu. Zkratky: ČS – druhy z aktuálního Červeného seznamu bezobratlých ČR (Hejda et al. 2017), kategorie: CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený; § – druhy v ČR zákonem chráněné, kategorie: KO – kriticky ohrožený, SO – silně ohrožený, O – ohrožený; EVD – evropsky významné druhy příloh II a IV Směrnice o stanovištích.

Český název	Druh	Český název	ČS/§/EVD
Coleoptera	<i>Acilius sulcatus</i> (Linnaeus, 1758)	potápník rýhovaný	
Coleoptera	<i>Anchomenus dorsalis</i> (Pontoppidan, 1763)	střevlíček ošlejšchovaný	
Coleoptera	<i>Anthaxia nitidula</i> (Linnaeus, 1758)	krasec lesklý	
Coleoptera	<i>Anthonomus rubi</i> (Herbst, 1795)	květopas jahodový	
Coleoptera	<i>Anthrenus scrophulariae</i> (Linnaeus, 1758)	rušník krtičníkový	
Coleoptera	<i>Anthrenus verbasci</i> (Linnaeus, 1767)	rušník diviznový	
Coleoptera	<i>Athous haemorrhoidalis</i> (Fabricius, 1801)	kovařík narudlý	
Coleoptera	<i>Axinotarsus pulicarius</i> (Fabricius, 1775)	bradavičník bleší	
Coleoptera	<i>Brachysomus echinatus</i> (Bonsdorff, 1785)	nosatec	
Coleoptera	<i>Brassicogethes aeneus</i> (Fabricius, 1775)	blýskáček řepkový	
Coleoptera	<i>Byturus ochraceus</i> (Scriba, 1790)	malinovník šedý	
Coleoptera	<i>Cetonia aurata</i> (Linnaeus, 1758)	zlatohlávek zlatý	
Coleoptera	<i>Ceutorhynchus pallidactylus</i> (Marsham, 1802)	krytonosec čtyřzubý	
Coleoptera	<i>Cidnopus pilosus</i> (Leske, 1785)	kovařík	
Coleoptera	<i>Coccinella septempunctata</i> Linnaeus, 1758	slunéčko sedmítečné	
Coleoptera	<i>Crepidodera aurata</i> (Marsham, 1802)	dřepčík vrbový	
Coleoptera	<i>Cryptocephalus moraei</i> (Linnaeus, 1758)	krytohlav	
Coleoptera	<i>Curculio glandium</i> Marsham, 1802	nosatec dubový	
Coleoptera	<i>Drusilla canaliculata</i> (Fabricius, 1787)	drabčík	
Coleoptera	<i>Eusomus ovulum</i> Germar, 1824	nosatec	
Coleoptera	<i>Exomias mollicomus</i> (Ahrens, 1812)	nosatec	
Coleoptera	<i>Exomias pellucidus pellucidus</i> (Boheman, 1843)	nosatec	
Coleoptera	<i>Grypus equiseti</i> (Fabricius, 1775)	nosatec	
Coleoptera	<i>Harmonia axyridis</i> (Pallas, 1773)	slunéčko východní	

Coleoptera	<i>Hydrochara caraboides</i> (Linnaeus, 1758)	vodník	
Coleoptera	<i>Hydrophilus piceus</i> (Linnaeus, 1758)	vodomil černý	VU
Coleoptera	<i>Leistus rufomarginatus</i> (Duftschmid, 1812)	střevlík	
Coleoptera	<i>Lixus punctiventris</i> Boheman, 1835	rýhonosec	
Coleoptera	<i>Malachius bipustulatus</i> (Linnaeus, 1758)	bradavičník dvojskvrnný	
Coleoptera	<i>Melanotus villosus</i> (Fourcroy, 1785)	kovařík	
Coleoptera	<i>Mogulones raphani</i> (Fabricius, 1792)	krytonosec	
Coleoptera	<i>Mononychus punctumalbum</i> (Herbst, 1784)	krytonosec	
Coleoptera	<i>Nebria brevicollis</i> (Fabricius, 1792)	pohrázník černý	
Coleoptera	<i>Nedus quadrimaculatus</i> (Linnaeus, 1758)	krytonosec	
Coleoptera	<i>Oedemera virescens</i> (Linnaeus, 1767)	stehenáč zelenavý	
Coleoptera	<i>Oulema melanopus</i> (Linnaeus, 1758)	kohoutek černohlavý	
Coleoptera	<i>Oxythyrea funesta</i> (Poda, 1761)	zlatohlávek tmavý	O
Coleoptera	<i>Phosphuga atrata</i> (Linnaeus, 1758)	mrchožrout černý	
Coleoptera	<i>Phyllobius pomaceus</i> Gyllenhal, 1834	listohlod žahavkový	
Coleoptera	<i>Polydrusus picus</i> (Fabricius, 1792)	listopas	
Coleoptera	<i>Propylea quatuordecimpunctata</i> (Linnaeus, 1758)	slunéčko čtrnáctitečné	
Coleoptera	<i>Protapion trifolii</i> (Linnaeus, 1768)	nosatčík jetelový	
Coleoptera	<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i> (Linnaeus, 1758)	slunéčko	
Coleoptera	<i>Ptinus rufipes</i> Olivier, 1790	vrtavec	
Coleoptera	<i>Taeniapion urticarium</i> (Herbst, 1784)	nosatčík	
Coleoptera	<i>Tanysphyrus lemnae</i> (Paykull, 1792)	nosatec	
Coleoptera	<i>Tatianaerhynchites aequatus</i> Linnaeus, 1767	zobonoska	
Coleoptera	<i>Trachys scrobiculata</i> Kiesenwetter, 1857	krasec	VU
Coleoptera	<i>Tychius picirostris</i> (Fabricius, 1787)	květopas	
Coleoptera	<i>Tychius quinquepunctatus</i> (Linnaeus, 1758)	květopas	
Coleoptera	<i>Valgus hemipterus</i> (Linnaeus, 1758)	křivonožec polokřídlý	
Hymenoptera	<i>Bombus sp.</i>	čmelák	O

Komentáře k významným druhům

Hydrophilus piceus – vodomil černý

Náš největší vodní brouk, který žije ve vodním sloupci různých stojatých a pomalu tekoucích vod s dostatkem makrofyt. Živí se hlavně vodními plži. V ČR v nížinách až pahorkatinách. Na lokalitě v jezírku bývalého hliníku.

Oxythyrea funesta – zlatohlávek tmavý

Teplomilný druh objevující se v květnu až červenci na květech bylin a keřů. Larvy prodělávají vývoj ve dřevě nebo rostlinných zbytcích. V ČR v minulosti vzácný druh, ale v poslední době se šíří. Na lokalitě poměrně hojně dospělci na květech bylin.

Trachys scrobiculata – krasec

Krasec žijící na jak na otevřených stanovištích, tak světlých lesích. Oligofág na popenci obecném (*Glechoma hederacea*) a také na mátách (*Mentha* spp.). V ČR roztroušeně v nížinách a pahorkatinách. Na lokalitě poměrně hojně v místech s porosty popence.

Bombus sp. – čmelák

Podle druhové příslušnosti vznikají čmeláčí hnízda v opuštěných dírách zemních hlodavců (č. hájový, lesní, sorojský, zemní), kromě zemních děr jsou vhodná místa vyhledávána také v budovách, škvírách skal. Způsob života je pro všechny druhy rodu *Bombus* v mnoha ohledech podobný. Nalezeno několik jedinců, kteří na lokalitě navštěvovali květy.

Poznámky o předpokládaném rozsahu vlivu záměru na bezobratlé živočichy

Realizace hodnoceného záměru nepřinese ztrátu životního a potravního stanoviště, **V regionálním ani lokálním měřítku nemá hodnocený záměr negativní vliv na populace vzácných a chráněných druhů bezobratlých.**

Zkoumané území je silně antropicky ovlivněno, žijí zde především běžné eurytopní druhy. V zájmovém území bylo zjištěno 51 druhů brouků a více druhů čmeláků rodu *Bombus*. Dva taxony patří mezi chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dva druhy jsou zařazeny do Červeného seznamu bezobratlých ČR. Diverzita druhů je dána charakterem a velikostí studovaných biotopů.

Vzhledem k prokázanému výskytu zvláště chráněných druhů v zájmovém území je žádoucí požádat příslušný orgán ochrany přírody o udělení výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů, v souladu se zněním § 56 a ostatních zák. č. 114/1992 Sb., v platném znění. Udělení předmětné výjimky orgánem ochrany přírody lze doporučit. Pro zmírnění negativních vlivů záměru na entomofaunu lze doporučit realizaci několika opatření:

- Zásahy do dřevinných porostů a půdního krytu (skrývku zeminy) v souvislosti s výstavbou je vhodné realizovat mimo období reprodukce většiny živočišných druhů, tj. realizovat od začátku září do konce března.
- Nezasahovat do jezírka v bývalém hliníku a udržovat jeho hladinu osluněnou, nezastíněnou stromy.
- Pro saproxylické brouky ponechat pařezy již vykácených vrb a ponechat část pařezů a mrtvé dřevo při další etapě kácení.
- Celkově náletový porost prosvětlit.

Literatura

HEJDA R., FARKAČ J. & CHOBOT K. (eds.) (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

JANÁČKOVÁ H. & ŠTORKÁNOVÁ A. (eds.) (2005): Metodika inventarizace zvláště chráněných území. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

LÖBL I. & SMETANA A. (2003-2011): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Volume 1-7. – Apollo Books, Stenstrup.

LÖBL I. & SMETANA A. (2013): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Volume 8. – Brill, Leiden.

ŘEZÁČ M. & KRÁSENSKÝ P. (2015a): Metodika inventarizačního průzkumu: Fytofágní hmyz a epigeičtí predátoři. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

ŘEZÁČ M. & KRÁSENSKÝ P. (2015b): Metodika inventarizačního průzkumu: Saproxylický hmyz a epigeičtí predátoři. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.